

RAČUNOVODSTVO POSLOVNIH SPAJANJA

Dunkić, Irena

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split / Sveučilište u Splitu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:228:407221>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-17**

Repository / Repozitorij:

[Repository of University Department of Professional Studies](#)

SVEUČILIŠTE U SPLITU
SVEUČILIŠNI ODJEL ZA STRUČNE STUDIJE

Preddiplomski stručni studij za računovodstvo i financije

IRENA DUNKIĆ

ZAVRŠNI RAD

RAČUNOVODSTVO POSLOVNIH SPAJANJA

Split, rujan 2019.

SVEUČILIŠTE U SPLITU
SVEUČILIŠNI ODJEL ZA STRUČNE STUDIJE

Preddiplomski stručni studij za računovodstvo i financije

PREDMET: FINANCIJSKO RAČUNOVODSTVO II

ZAVRŠNI RAD

KANDIDAT: Irena Dunkić

NASLOV RADA: Računovodstvo poslovnih spajanja

MENTOR: dr.sc. Jasenka Bubić, prof. v.š. u trajnom zvanju

SPLIT, rujan 2019.

SADRŽAJ:

SAŽETAK	1
SUMMARY	1
1. UVOD	1
2. ULOGA I VAŽNOST POSLOVNIH SPAJANJA U EKONOMIJI	3
2.1. Terminološka određenja poslovnih spajanja	3
2.1.1. Pripajanje	4
2.1.2. Spajanje	5
2.1.3. Povezivanje.....	6
2.2. Strategije razvoja poduzeća i poslovna spajanja	7
2.2.1. Horizontalan rast.....	8
2.2.2. Vertikalni rast.....	9
2.2.3. Strategije diverzifikacije.....	10
3. RAČUNOVODSTVENO FINACIJSKI STANDARDI I KONSOLIDIRANA FINACIJSKA IZVJEŠĆA.....	12
3.1. Hrvatski standardi financijskog izvještavanja	15
3.2. Međunarodni standardi financijskog izvještavanja	17
4. RAČUNOVODSTVO POSLOVNIH SPAJANJA	22
4.1. Goodwill.....	24
4.2. Konsolidacija financijskih izvještaja na dan spajanja	26
4.2.1. Primjer konsolidacije na dan spajanja bez iskazivanja goodwilla	26
4.2.2. Primjer konsolidacije na dan spajanja sa pozitivnim goodwill-om	29
4.2.3. Primjer konsolidacije na dan spajanja sa negativnim goodwill-om.....	32
5. ZAKLJUČAK	35
LITERATURA:	36

SAŽETAK

RAČUNOVODSTVO POSLOVNIH SPAJANJA

Poslovna spajanja predstavljaju sastavni dio suvremene ekonomije. Ona se ostvaruju kupnjom imovine ili vlasničkog udijela bez obzira da li se radi o stjecanju cijelog društva ili samo jednog dijela. Ukoliko dođe do poslovnih spajanja matično društvo je dužno izrađivati konsolidirane financijske izvještaje za društvo.

Tema ovog rada je računovodstvo poslovnih spajanja. Razrađuje se sam pojam poslovnih spajanja, vrste poslovnih spajanja, te njihove strategije. Financijsko izvještavanje poslovnih spajanja popraćeno je izradom konsolidiranih financijskih izvještaja. Pravila njihova sastavljanja određena su međunarodnim standardima financijskog izvještavanja, te hrvatskim standardima financijskog izvještavanja. Tematski i praktično se obrađuju računovodstveni postupci prilikom konsolidacije, te goodwill sa pozitivnim i negativnim goodwillom.

Ključne riječi: poslovna spajanja, goodwill, konsolidirani financijski izvještaji

SUMMARY

ACCOUNTING OF BUSINESS MERGES

Business mergers are an integral part of the modern economy. They are realized through the purchase of a property or an equity share, whether it is an acquisition of the whole company or only one part. If a business combination occurs, the parent company is required to prepare consolidated financial statements for the company.

The topic of this paper is accounting for business mergers. The concept of business mergers, types of business mergers, and their strategies are elaborated. The financial reporting of a business combination is followed by the preparation of consolidated financial statements. The rules for their preparation are set out in International Financial Reporting Standards and Croatian Financial Reporting Standards. The consolidation accounting procedures and consolidation with positive goodwill and negative goodwill are dealt with in a thematic and practical way.

Keywords: business combinations, goodwill, consolidated financial statements

1. UVOD

U današnjem svijetu kada se ekonomija naglo razvija društva su sve sklonija poslovnim spajanjima kako bi brže i lakše došli do napretka i veće profitabilnosti. Ekonomskim napretkom su se razvile brojne metode poslovnih spajanja. Kada društvo kupuje dioice dugog društva ostvaraju određena prava i obveze iz tog odnosa, ali prvo je potrebno definirati što su to poslovna spajanja. Poslovna spajanja predstavljaju spajanja koja se ostvaruju kupnjom imovine ili vlasničkog udijela bez obzira da li se radi o stjecanju cijelog društva ili samo jednog dijela. Ukoliko dođe do poslovnih spajanja matično društvo je dužno izrađivati konsolidrane financijske izvještaje za društvo.

Računovodstvo poslovnih spajanja je grana računovodstva koja se bavi načinima evidentiranja poslovnih spajanja, te sastavljanjima financijskih izvještaja. Bavi se usklašivanjem imovine i obaveza sa knjigovodstvenom vrijednosti, određivanjem fer vrijednosti, izračunom goodwill-a odnosno razlike koje kupac nekog poduzeća mora platiti iznad neto imovine poduzeća.

Mali i srednji poduzetnici mogu primjenjivati Hrvatske standarde financijskog izvještavanja, također ukoliko žele mogu primjenjivati i međunarodne standarde financijskog izvještavanja, ali nisu obavezni. Kada se odluče za jedan način financijskog izvještavanja moraju ga konstatno primjenjivati. Veliki poduzetnici su obveznici primjenjivanja međunarodnih standarda financijskog izvještavanja.

2. ULOGA I VAŽNOST POSLOVNIH SPAJANJA U EKONOMIJI

Poduzeća koja žele opstati na tržištu u globaliziranom svijetu moraju se razvijati, a to je moguće na dva načina:

- Povećanjem prodaje putem razvoja novih proizvoda ili širenjem svoje distribucijske mreže i prodorom na nova tržišta
- Drugi, brži način razvoja poduzeća je spajanje i pripajanje u kojem poduzeće dobiva nove proizvode i širi svoje tržište na nova područja¹

Ključna uloga poslovnih spajanja je ujedinjene dvaju ili više poslovnih subjekata stvaranjem jednog poslovnog subjekta veće ekonomske, tržišne i financijske vrijednosti.

- Ekonomska uloga poslovnih spajanja predstavljaju umanjeње troškova po jedinici poslovne aktivnosti usljed povećanja obujma poslovne aktivnosti.
- Uloga spajanja s tržišnog aspekta je jačanje tržišne pozicije na područjima inputa i outputa. Mogućnost ostvarenja monopola ili oligopolske pozicije na tržištu. Povezivanjem dvaju poslovnih subjekata smanjuje se ili eliminira konkurencija na tržištu.
- S financijskog aspekta imamo povećanje vrijednosti poslovnog subjekta, te bolje prilagodbe strukture kapitala zahtjevima tržišta. Poslovnim spajanjem dobivamo također povećanje prihoda te smanjenje rashoda.

Kada se odluče za jedan način financijskog izvještavanja moraju ga konstatno primjenjivati.

2.1. Terminološka određenja poslovnih spajanja

Računovodstveni obračuni poslovnih spajanja proizlaze iz pravnog ustroja istih kao i subjekt na koji se primjenjuju standardi. Kada iz poslovnog spajanja izađe samo jedan subjekt tj. Trgovačko društvo svi se obračuni evidentiraju unutar poslovnih knjiga i izvještajima tog poslovnog subjekta, te nema konsolidiranih poslovnih izvještaja unutar trgovačkog društva. Međutim kada povezivanjem dođe do poslovnog spajanja kojim dobivamo više samostalnih subjekata tada računovodstveni obračun poslovnog spajanja iskazujemo samo u poslovnim

¹ <https://repositorij.efst.unist.hr/islandora/object/efst%3A1530/datastream/PDF/view/> pristup dana:28.08.2019.

knjigama kompanije stjecatelja te postoji obveza sastavljanja konsolidiranih financijskih izvještaja.

2.1.1. Pripajanje

Pripajanjem ovisno društvo prestaje postojati jer se sva njegova imovina pripaja matičnom društvu kao što prikazuje sljedeća slika.

Slika 1 Grafički prikaz pripajanja

Izvor: obrada autora prema Pervan I. (2012) Računovodstvo poslovnih spajanja, Zagreb, RRIF plus d.o.o., str 8.

Pripajanje je vrsta poslovnog spajanja u kojoj se jedno ili više društava pripaja drugom društvu na način da se cijela imovina društva koje se pripaja prenosi na društvo stjecatelja u zamjenu za dionice ili udjele toga društva. Službenim upisom pripajanja u trgovački registar pripojeno društvo prestaje postojati, a sva njegova imovina i obveze prelaze na društvo stjecatelja.

„Postupak pripajanja podrazumijeva više koraka od koji treba istaknuti sljedeće:

- uprave društava koje sudjeluju u pripajanju izrađuju ugovor o pripajanju
- uprave društava koje sudjeluju u pripajanju izrađuju izvješće o pripajanju u kojem se objašnjavaju gospodarski razlozi pripajanja i mjerila za procijenu imovine koja je osnovica za zamjenu dionica
- reviziju pripajanja provode ovlašteni revizori koje je imenovao trgovački sud, koji moraju dati zaključak o primjerenosti omjera zamjene dionica
- provijera pripajanja od strane nadzornog ili upravnog odbora, koji izrađuje pismeno izvješće koje podnosi skupštini društva
- odluke glavnih skupština o prihvaćanju ugovora o pripajanju (odluka se donosi $\frac{3}{4}$ većinom)

- podnošenje prijave za pripajanje na trgovački sud u kojem su registrirani pripojeno društvo i preuzimatelj
- upis pripajanja u registru trgovačkog suda²

2.1.2. Spajanje

Spajanjem dvaju ili više društava nastaje novo društvo dok društva koja su ušla u spajanje prestaju postojati kao što slika prikazuje.

Slika 2 Grafički prikaz spajanja

Izvor: obrada autora prema Pervan I. (2012) Računovodstvo poslovnih spajanja, Zagreb, RRIF plus d.o.o., str 8.

Spajanje je oblik integracije dvaju ili više poslovnih društava, osnivanjem novog poduzeća na koje prelazi sva imovina društva koje se spajaju u zamjenu za dionice novonastalog društva. sva društva koja sudjeluju u spajanju smatraju se društvim koja se pripajaju, a samo novonastalo društvo se smatra se smatra preuzimateljem. Kod spajanja potrebno je poduzeti iste korake kao kod pripajanja za realizaciju integracije. Kod upisa u trgovački registar društva koja se pripajaju prestaju postajati a imovina i obveze društava prelaze na novo društvo.

² Pervan I. (2012) Računovodstvo poslovnih spajanja, 1. izdanje, Zagreb, RRIF plus d.o.o., str 8.

2.1.3. Povezivanje

Povezivanjem društva nastavljaju postojati kao zasebna unutar grupacije. Prikaz se nalazi na sljedećoj slici.

Slika 3 Grafički prikaz povezivanja

Izvor: obrada autora prema Pervan I. (2012) Računovodstvo poslovnih spajanja, Zagreb, RRIF plus d.o.o., str 9

Poslovno spajanje koje podrazumijeva postojanje svih subjekata u daljnjem poslovanju kao zasebna društva unutar grupacije. Povezana društva označavaju pravno samostalna, ali gospodarski povezana društva čija povezanost proizlazi iz većinskog udijela u kapitalu, prava odlučivanja, ili vođenja poslova.

„Povezana društva međusobno mogu stajati u pet različitih odnosa, i to:

- društvo u kojem drugo društvo ima većinski udio ili većinsko pravo u odlučivanju postoji ako jedno društvo ima većinski udio ili većinsko pravo odlučivanja u drugom pravnom samostalnom društvu (društvo s većinskim pravom odlučivanja naziva se društvo s većinskim sudjelovanjem);
- ako jedno društvo (vladajuće društvo) izravno ili neizravno ima većinsko pravo odlučivanja (npr. Izbor većine članova nadzornog odbora, uprave ili upravnog odbora) u drugom društvu, smatra se da je riječ o odnosu ovisnog i vladajućeg društva;
- koncern je moguće oformiti od vladajućeg i ovisnih društava, kada postoji jedinstveno vođenje od strane vladajućeg društva, gdje se pojedina društva nazivaju društva koncerna, ali koncern se pojavljuje kada dva ili više pravno samostalnih i neovisnih društava objedine vođenje poslova;
- društva sa uzajamnim udjelima su takva društva kapitala koja su povezana međusobnim udjelima, i to na način da imaju više od ¼ kapitala svakog društva;

- društva povezana poduzetničkim ugovorima formalno su povezana ugovorima za razliku od svim navedenih načina povezivanja, pri čemu ne postoji ugovorno, već stvarno povezivanje.³

2.2. Strategije razvoja poduzeća i poslovna spajanja

Postoje tri osnovna tipa strategije kompanije, a to su: stabilna strategija, strategija rasta i digresivna strategija.

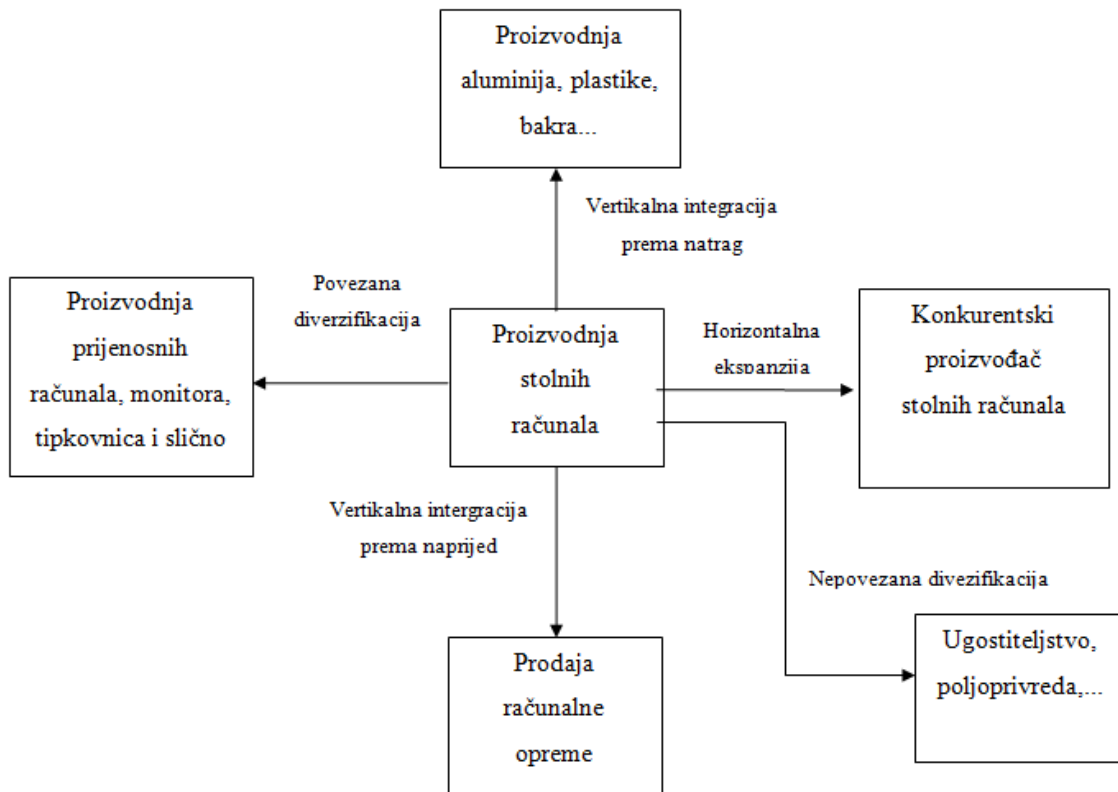
Porast imovine, obveza, prihoda, broja zaposlenih i drugo obilježava povećani opseg poslovanja strategije rasta. Pri donošenju odluke o rastu kompanija ima dvije osnovne mogućnosti, a to su interni i eksterni rast. Oba oblika rasta imaju svoje prednosti i nedostatke. Kod internog rasta tako imamo bolju kontrolu nad poslovanjem, razvoj vlastitih zaposlenika i zadržavanje interne kulture, al s druge strane zahtijeva puno više vremena od rasta kroz poslovna spajanja. Glavna prednost poslovnih spajanja je u brzom ulasku na tržište i preuzimanju već uhodanog poslovnog sustava. Prilikom kupnje druge kompanije preuzimamo njihove kupce, tržišni udio, iskusne zaposlenike, dobavljače, poslovni ugled, trgovačko ime i dr. Iako eksterni rast ima brojne prednosti tu su i nedostaci kao što su nekopatibilan menadžment, različite organizacijske kulture, složenost ustroja i upravljanja te antimonopolski zakoni.

U odnosu na stjecateljca poslovnog spajanja postoje tri različite strategije ovisno o dijelatnosti kupljene kompanije:

1. Strategija horizontalnog rasta
2. Strategija vertikalnog rasta
3. Strategija divrzifikacije (povezana i nepovezana)

³ Pervan I. (2012) Računovodstvo poslovnih spajanja, 1. izdanje, Zagreb, RRIF plus d.o.o., str 9.

Slika 4 Prikaz strategija poslovnih spajanja u djelatnosti proizvodnji stolnih računala

Izvor: Vlastita izrada prema Pervan I. (2012) Računovodstvo poslovnih spajanja, 1. izdanje, Zagreb, RRIF plus d.o.o, str 2.

2.2.1. Horizontalan rast

Horizontalnim rastom se smatraju spajanja neposredno konkurentskih kompanija.

Temeljni cilj strategije horizontalnog rasta je povećanje monopolističke snage kompanije, odnosno nastojanje da kompanija bude monopolist na tržištu određenog proizvoda ili usluge. U takvoj situaciji kompanija može diktirati razinu cijena ili proizvoditi upravo onu količinu proizvoda koja će osigurati maksimalni dobitak jer nema konkurenata jer nema konkurenata koji bi mogli prodavati proizvod ili uslugu po nižoj cijeni.⁴

Pored toga dijeljenje troškova i transfer znanja mogu biti od velike uštede za kompaniju.

Horizontalni rast također ima i svoje nedostatke a kao glavni valjalo bi istaknuti da se poslovnim spajanjem dviju ili više kompanija u jednu smanjuje konkurencija. Smanjenje

⁴ Pervan I. (2012) Računovodstvo poslovnih spajanja, 1. izdanje, Zagreb, RRIF plus d.o.o., str 4

konkurencije povećava monopolističku vlast i eliminira konkurenciju, te povlači za sobom mogući porast cijena proizvoda ili usluga, a takvi efekti nisu poželjni s motrišta društva.

2.2.2. Vertikalan rast

Vertikalan rast je vrsta poslovnog spajanja unutar iste industrije koje proširuje područje svoga poslovanja. Ono označava uključivanje novih dijelova tog lanca industrije kao što su nabava, proizvodnja, skladištenje, prodaja ili servisiranje unutar djelatnosti kompanije.

Vertikalni rast moguće je provoditi na dva načina prema naprijed i prema natrag, te istodobno u oba smjera.

„Integracija prema natrag označava proširenje poslovnih aktivnosti kompanije koja se bavi proizvodnjom prema proizvodnji inputa za svoje proizvode koje je kompanija prije kupovala od svojih dobavljača.“⁵

„Dva su glavna razloga za ovaj tip integracije :

- Integracija prema natrag daje veću mogućnost kontrole nad troškovima, dostupnost i kvalitetu inputa koje kompanija stjecatelj ugrađuje u svoje proizvode.
- Ako dobavljač zaračunava visoke profitne marže, kompanija stjecatelj može pretvoriti trošak u profit kupnjom svoga dobavljača.“⁶

Integracijom prema natrag kompanija smanjuje ovisnost o svojim dobavljačima. Ovisnost o ključnim inputima može biti od ključne važnosti za poslovanje kompanije. Nedostatak takvih inputa može značajno ugroziti poslovanje poduzeća, te integracijom prema natrag kompanija osigurava svoje poslovanje, te ima najveće troškovne uštede u slučaju kada dobavljač zaračunava visoke profitne marže kod inputa koji ima najveći udio u ukupnim troškovima.

Integracijom prema naprijed kompanija koja se bavi proizvodnjom se širi na područje distribucije svojih proizvoda krajnjem potrošaču. Također kada govorimo o proizvođačima

⁵ Pervan I. (2012) Računovodstvo poslovnih spajanja, 1. izdanje, Zagreb, RRIF plus d.o.o., str 4.

⁶ Pervan I. (2012) Računovodstvo poslovnih spajanja, 1. izdanje, Zagreb, RRIF plus d.o.o., str 4.

sirovina oni se mogu integrirati na više načina kao što su distribucija sirovina ili na proizvodnju gotovih proizvoda.

Integracijom prema naprijed se omogućuje veća kontrola nad prodajom i distribucijom, to pomaže elimiranju zaliha i zastoja u proizvodnji, te se više približavaju krajnjim korisnicima i mijenja konkurentsko okruženje.

Nedostaci vertikalne integracije se očituju u tome da stvara dodatne rizike unutar iste industrije poslovanja jer ne postoji disperzija rizika. Nefleksibilnost potpuno integrirane kompanije dovodi do veće rizičnosti kod uvođenja novih rizika ili tehnologija što se manje očituje kod neintegriranih ili dijelomično integriranih kompanija.

2.2.3. Strategije diverzifikacije

Diverzifikacija predstavlja uključivanje novih proizvoda i usluga koji se razlikuju od dosadašnjih upotupnjavanjem ili proširivanjem proizvodnog ili prodajnog asortimana.. Poduzeće s mnogo različitih proizvoda i usluga je diverzificirano poduzeće
Strategije diverzifikacije se dijele na povezanu diverzifikaciju i nepovezanu diverzifikaciju

Poslovna spajanja koja šire portfelj s određenim stupnjom podudaranja s postojećim poslovljenm kompanije stjecatelja nazivaju se povezana diverzifikacija. Ova vrsta strategije omogućava spajanje određenih poslovnih aktivnosti kao što su troškovi i transferi znanja. Stagnacijom ili propadanjem jednog poslovanja ne dolazi do poropadanja cijele kompanije kao što je to čest slučaj kod horizontalne i vertikalne intergracije.

Strategija povezane diverzifikacije se očituje ako kompanije imaju dovoljno povezan lanac da bi njihovo spajanje moglo prouzročiti smanjenje troškova. Kompanija koja učinkovito spaja svoja poslovanja može imati bolji rezultat nego kada bi svaka jedinica radila zasebno. Strateške podudarnosti se najčešće očituju kroz dijeljenje tehnologije, istih znanja i sposobnosti radne snage, zajedničkih dobavljača sirovine i materijala, metoda rada, menadžmenta, marketinga, distribucijskih kanala i podajnog osoblja.

Procijenom da je neki posao perspektivan i profitabilan bez obzira na stratešku podudarnost kompanija se može odlučiti na preuzimanje takvog poslovanja iako nisu povezani jer prvenstveno ima financijske motive.

Glavne prednosti ovakve vrste poslovnog spajanja su što je rizik raspoređen na dvije različite industrije što čini veliku prednost nad povezanom diverzifikacijom. Kapitali kompanija se mogu zajedno ulagati u posao koji osigurava najveći profit. U dužem vremenskom razdoblju profitabilnost kompanije je stabilnija jer smanjenje poslovanja jedne industrije ne utijeće na poslovanje druge industrije a može značiti njegovo povećanje.

Kod nepovezane diverzifikacije imamo različite poslovne procese i poslovno okruženje što ima negativan učinak za menadžment jer isti mora biti upoznat sa svim djelovima poslovanja svake djelatnosti da bi mogao donositi pravovaljane odluke.

3. RAČUNOVODSTVENO FINANCIJSKI STANDARDI I KONSOLIDIRANA FINANCIJSKA IZVJEŠĆA

Računovodstveno financijski standardi podrazumijevaju dogovorena pravila o pripremanju, priznavanju i prezentaciji računovodstvenih stavki poslovnih subjekata, te pripremanju financijskih izvještaja.

„Računovodstveni okvir financijskog izvještavanja obuhvaća ulaganja u poslovne subjekte kao što su:

- ovisna društva,
- pridružene subjekte i
- zajednički kontrolirane poduzetnike(zajednički podhvati).“⁷

„Konsolidirani financijski izvještaji predstavljaju financijske izvještaje ekonomskog subjekta (grupe) koji se sastoji od više odvojenih pravnih subjekata - trgovačkih društava. Većina velikih kompanija predstavlja grupe koje su nastale poslovnim spajanjem i/ili osnivanjem društva kćeri.“⁸ Grupa nije pravni subjekt, ona ne poseduje svoju upravu, nadzorni odbor, nema dionice koje kotiraju na burzi, ne isplaćuje dobitak vlasnicima niti ne vodi poslovne knjige. „Grupa predstavlja virtualni subjekt za potrebe financijskog izvještavanja, koji se sastoji od vladajućeg i njihovih ovisnih društava i za koji se izrađuju konsolidirani financijski izvještaji.“⁹ „

Unutar svake grupe nalazi se jedno vladajuće društvo koje je pravni subjekt (najčešće d.d. ili d.o.o.) koje pod kontrolom ima jedno ili više ovisnih društava. „Vladajuće društvo – matica je pravni subjekt koji ima poslovne knjige i dionice na burzi te koji svojim vlasnicima isplaćuje dividendu. Vladajuće društvo u svojoj odvojenoj bilanci u okviru dugotrajne financijske imovine ima udijejele ili dionice ovisnih društava, vodi poslovanje cijele grupe te kontrolira poslovne i financijske politike ovisnih društava. Dugogodišna računovodstvena teorija, istraživanja i praksa pokazuju da su konsolidirani financijski izvještaji grupe informativniji od odvojenih izvještaja matice. Konsolidirane financijske izvještaje sastavlja vladajuće društvo tako da zbraja elemente svojih izvještaja zajedno s istim elementima svojih ovisnih društava,

⁷ Bubić J. (2011) Financijsko računovodstvo II - računovodstveni i porezni koncepti, 1. Izdanje, Split, Redak, str. 42

⁸ Pervan I. (2012) Računovodstvo poslovnih spajanja, 1. izdanje, Zagreb, RRIF plus d.o.o., str 137

⁹ Pervan I. (2012) Računovodstvo poslovnih spajanja, 1. izdanje, Zagreb, RRIF plus d.o.o., str 137

uz eliminaciju internih transfera. Pritom se eliminiraju ulaganja u ovisna društva s udjelom u njihovom kapitalu uz iskazivanje goodwilla i nekontrolirajućih interesa ukoliko (ako je kupljeno manje od 100% udjela).¹⁰

Unutar vladajućeg društva kao i ovisnih društava odvojeni financijski izvještaji prikazuju sve transakcije koje društvo realizira unutar i izvan grupe. Ključni element kod sastavljanja konsolidiranih financijskih izvještaja je elimiranje transakcija unutar grupe, prikazivajući samo učinke poslovanja vanjskog tržišta. „Kao polazna točka za sastavljanje konsolidiranih financijskih izvještaja na nivou grupe uzimaju se odvojeni financijski izvještaji svih poduzeća koji se konsolidiraju.“¹¹

„Pretpostavlja se da su konsolidirani financijski izvještaji važniji od temeljnih financijskih izvještaja jer su konsolidirani financijski izvještaji neophodni prilikom prezentiranja fer vrijednosti kada jedno poduzeće ima direktnu ili indirektnu kontrolu nad drugim poduzećima“¹²

„Konsolidirani financijski izvještaji obuhvaćaju: konsolidiranu bilancu, konsolidirani račun dobiti i gubitka, konsolidirani račun dobiti i gubitka, konsolidirani izvještaj o novčanom toku, konsolidirani izvještaj o promjenama kapitala bilješke uz izvještaje.“¹³

Kroz godine računovodstvene prakse su se razvile razne teorije konsolidacija od kojih su najistaknutije sljedeće tri:

- **Vlasnička teorija** – konsolidacija financijskih izvještaja se vrši proporcijonalno vlasničko udjelu vladajućeg društva. Bilanca vladajućeg društva sastoji se od imovine i obveza vladajućeg društva kao i imovinom i obvezama ovisnog društva u proporcijonalnom udjelu koje posjeduje vladajuće društvo. Interes manjinskih dioničara se zanemaruje.
- **Teorija vladajućeg društva** – uzima u obzir da vladajuće društvo može u potpunosti upravljati imovinom i njenim izvorima bez obzira što posjeduje samo

¹⁰ Pervan I. (2012) Računovodstvo poslovnih spajanja, 1. izdanje, Zagreb, RRIF plus d.o.o., str 138

¹¹ Pivac M. (2018), Konsolidacija financijskih izvještaja grupe, Diplomski rad, Split: Ekonomski fakultet, str. 6

¹² Mijatović E. (2012), Računovodstveno evidentiranje restrukturiranja poduzeća tehnikama spajanja i preuzimanja poduzeća: Računovodstveni tretman goodwilla, Učenje za poduzetništvo, 2(2), str. 153

¹³ Bubić J. (2011) Financijsko računovodstvo II - računovodstveni i porezni koncepti, 1. Izdanje, Split, Redak, str. 46

dio ovisnog društva. U ovom slučaju kod konsolidacije financijskih izvještaja uzimamo cijelokupnu imovinu i obveze, te prihode i rashode oba društva. Nerealizirane dobiti i gubitke je potrebno eliminirati proporcijonalno vlasničkom udjelu. Kod nekontrolirajućeg interesa se pojavljuje mogućnost usklađenja knjigovodstvene vrijednosti na fer vrijednost ovisnog društva u tom slučaju potrebno je unutar konsolidiranih financijskih izvještaja unjeti fer vrijednost vladajućeg društva.

- **Teorija ekonomskog subjekta** – neovisno o strukturi vlasništva vladajućeg društva obvezno je provođenje konsolidiranih financijskih izvještaja na osnovu ukupnih fer vrijednosti. Vladajuće društvo se zajedno sa ovisnim društvima promatra kao jedan subjekt. Svi međukompanijski transferi moraju biti eliminirani.

Korist od konsolidiranih financijskih izvještaja imaju sadašnji i budući vlasnici vladajućih društava, te dugoročni vjerovnici vladajućeg društva. Uzmemo li u obzir da vladajuće društvo ima kontrolu nad ovisnim društvom prilikom donošenja odluka vezanih za poslovanje pa tako i prilikom isplate dividendi, mogućnost manipulacije s ovisnim društvom je velika. Ulaganje u ovisno društvo se može obračunavati na dva načina metodom troška, te djelomičnom metodom udjela.

Kod korištenja metode troška vladajuće društvo ne mijenja svoju bilancu već samo evidentira prihod od primljenih dividendi. Na takav način vladajuće društvo može imati negativne utjecaje za ovisno društvo povećavajući prihode vladajućeg društva dok u ovisnom društvu možemo imati veliku zaduženost što nije vidljivo u ovom slučaju iz konsolidiranih financijskih izvještaja.

Djelomičnom metodom troška konsolidirana financijska izvješća ne iskazuju imovinu i obveze ovisnog društva, ali za razliku od metode troška priznaje udio u neto financijskom rezultatu poslovanja ovisnog društva. Također zainteresirani korisnici imaju uvid u visinu ulaganja u ovisno društvo te isplaćenim dividendama. Također ni ovdje nemamo potpunu sigurnost u točnost informacija. Vladajuće društvo tako može ovisnom društvu prodavati robu ili usluge po znatno višim cijenama, te kupovati od ovisnog društva po znatno nižim

cijenama, također može prebaciti na ovisno društvo svoje obveze za radnike, kredite, kamate i slično.

3.1. Hrvatski standardi financijskog izvještavanja

Hrvatski standardi financijskog izvještavanja objavljeni su 2008. godine u cilju pojednostavljenja međunarodnih standarda financijskih izvještavanja na kojim su utemeljeni. Doneseni su od strane Odbora za standarde financijskog izvještavanja koji se sastoji od devet članova koje na prijedlog ministarstva financija imenuje i razriješava Vlada Republike Hrvatske. Primarna uloga ovog odbora je provođenje međunarodnog standarda financijskog izvještavanja, te donošenje, objava i tumačenje Hrvatskih standarda financijskog izvještavanja.

Hrvatski standardi financijskog izvještavanja donose brojene definicije pojmova vezane za konsolidirane financijske izvještaje od kojih je najpotrebnije iskazati sljedeće točke:

- Grupa je matica i svi njezini ovisni poduzetnici (t2.8).
- Izvještajni subjekt može biti pojedinačni poduzetnik ili grupa koja obuhvaća maticu i sve njezine ovisne poduzetnike(t2.9).
- Konsolidirani financijski izvještaji su financijski izvještaji grupe, prikazani kao da su jedan ekonomski subjekt (t2.10).
- Kontrola je pravo upravljanja financijskim i poslovnim politikama poduzetnika tako da se ostvare koristi od njegovih aktivnosti (t2.11).
- Manjinski interes je onaj dio dobiti ili gubitka i neto imovine ovisnog poduzetnika koji se može pripisati kapitalu koji nije vlasništvo matice, izravno ili neizravno kroz ovisne poduzetnike (t2.12).
- Odvojeni financijski izvještaji su oni koje prezentira matica, ulagatelj u pridruženog poduzetnika ili pothvatnik u zajednički kontroliranom poduzetniku, u kojima su ulaganja iskazana na osnovi udjela u kapitalu, a ne na osnovi neto-imovine i objavljenog rezultata poduzetnika koji je predmet ulaganja (2.16).
- Poslovno spajanje je spajanje dvaju poduzetnika ili poslovanja u jedan izvještajni subjekt (2.18).
- Razmjerna konsolidacija je računovodstvena metoda kojom se pothvatnikov udjel u svakom dijelu imovine, obveza, prihoda i rashoda nekog zajedničkog kontroliranog poduzetnika spaja, stavku po stavku, sa sličnim stavkama u

financijskim izvještajima pothvatnika ili se iskazuju kao zasebne stavke u financijskim izvještajima pothvatnika (2.21).

Ovaj skup pravila i načela se koristi prilikom tumačenja, sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja. Namijenjeni su za primjenu kod malih i srednjih poduzetnika, te je s njima ostvareno smanjenje troškova objave financijskih izvještaja.

„Svrha standarda je:

- propisati osnovu za sastavljanje i prezentaciju financijskih izvještaja;
- pomoć revizorima u formiranju mišljenja jesu li financijski izvještaji u skladu s Hrvatskim standardima financijskog izvještavanja;
- pomoć korisnicima financijskih izvještaja pri tumačenju podataka i informacija koje su sadržane u financijskim izvještajima.“¹⁴

Hrvatski standard financijskog izvještavanja 2 se bavi konsolidiranim financijskim izvještajima te se primjenjuje od 01. siječnja 2008. godine. Ukoliko društvo primjenjuje ovaj standard treba to i objaviti u svojim bilješkama.

Sadržaj ovog standarda obuhvaća sljedeće poslovne kombinacije koje se razlikuju ovisno o stupnju kontrole koje matično društvo ima nad ovisnim društvom a propisane su točkom 2.28:

- „ poslovne kombinacije u kojima jedan poduzetnik kontrolira drugog poduzetnika
- poslovne kombinacije u kojima jedan poduzetnik ima značajan utjecaj na drugog poduzetnika
- poslovne kombinacije u kojima jedan poduzetnik zajedno s drugim poduzetnikom ima zajedničku kontrolu nad trećim poduzetnicima.“¹⁵

Priznavanje stavki u konsolidirane financijske izvještaje se određuje točkama 2.46. i 2.47. koje glase:

„2.46. Matrica ne treba prikazati konsolidirane financijske izvještaje u kojima konsolidira svoja ulaganja u ovisne poduzetnike, u pridružene poduzetnike i zajednički kontrolirane poduzetnike ako su zadovoljena dva sljedeća kriterija:

- a) matrica, ulagatelj ili pothvatnik je u 90%-tnom ili većem vlasništvu drugog poduzetnika, a preostali dioničari uključujući i one koji inače nemaju glasačka prava

¹⁴ https://hr.wikipedia.org/wiki/Hrvatski_standardi_financijskog_izvje%C5%A1tavanja/
dana:29.08.2019./

pristup

¹⁵ HSFI 2 Konsolidirani financijski izvještaji, Narodne novine, 30/2008, članak 2.28

su obaviješteni o tome da matrica neće prikazati konsolidirane financijske izvještaje i tome se ne protive i

- b) krajnji ili bilo koji posredni vlasnik matice sastavlja konsolidirane financijske izvještaje raspoložive za javnu upotrebu u skladu s Hrvatskim računovodstvenim standardima ili Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja.¹⁶, te;

„2.47. Ovisni poduzetnik, pridruženi poduzetnik ili zajednički kontrolirani poduzetnik ne moraju biti uključeni u konsolidirane financijske izvještaje ako:

- a) ozbiljna dugoročna ograničenja sprečavaju maticu u upravljanju poduzetnikom ili
- b) podaci neophodni za sastavljanje konsolidiranih financijskih izvještaja se ne mogu dobiti bez disproporcionalnog troška i nerazmjernog kašnjenja ili
- c) dionice ili udjeli u tom poduzetniku se drže isključivo s namjerom njihove naknadne preprodaje.¹⁷

Konsolidirani financijski izvještaji se trebaju sastavljati od financijskih izvještaja koji su sastavljeni na isti datum. Ukoliko se datum razlikuje ovisni poduzetnik, pridruženi poduzetnik i zajednički kontrolirani poduzetnik je dužan sastaviti financijske izvještaje na datum sastavljanja financijskih izvještaja matičnog društva. Prilikom prikazivanja sličnih poslovnih događaja društvo je dužno sastavljati financijske izvještaje po istim računovodstvenim politikama. Kada se matrica odluči za politiku sastavljanja konsolidiranih financijski izvještaja dužna je na isti način provoditi to iz godine u godinu.

3.2. Međunarodni standardi financijskog izvještavanja

Međunarodni računovodstveni standardi predstavljaju standarde koji se donose da bi se postigla jednakost i transparentnost financijskih izvještaja svih ekonomskih subjekata bez obzira na djelatnost i zemlju poslovanja. Osnovni cilj je lakše brže i bolje razumijevanje financijskih izvještaja s obvezom da se osiguraju potrebne informacije za lakše provođenje analiza. Sastoje se od dogovorenih pravila o priznavanju, vrednovanju, pripremanju i prezentaciji računovodstvenih stavki.

¹⁶ HSFI 2 Konsolidirani financijski izvještaji, Narodne novine, 30/2008, članak 2.46

¹⁷ HSFI 2 Konsolidirani financijski izvještaji, Narodne novine, 30/2008, članak 2.47

Prema međunarodnim standardima financijskog izvještavnja konsolidirani financijski izvještaji predstavljaju izvještaje u kojima matično društvo svoje ulaganje prikazuje na temelju finacijskih rezultata i neto imovine. Trebaju ih izađivati matice, ulagači u zajednički kontrolirane subjekte i ulagači u pridružena društva, dok ih ne izrađuju ulagači koji imaju ulaganja bez značajnog utjecaja što obično predstavlja udio manji od 20%.

„Kontrola nad ovisnim poduzetnikom postoji:

- Kad matica posjeduje izravno ili neizravno preko ovisnog društva više od polovice glasačke moći nekog poslovnog subjekta (osim u iznimnim slučajevima kada može biti dokazano da takovo vlasništvo ne predstavlja kontrolu),
- Kad matica posjeduje polovicu ili manje od polovice glasačke moći ali:
- Postoji moć više od polovice glasačkih prava na temelju sporazuma s drugim ulagačima,
- Moć upravljanja financijskim i poslovnim politikama na temelju statuta ili sporazuma
- Moć imenovanja ili smjene većine članova upravnog odbora ili odgovarajućeg tijela ili
- Moć usmjeravanja većine glasova na sastancima upravnog odbora ili odgovarajućeg upravljačkog tima¹⁸

Ulaganje u ovisna, zajednička, kontrolirana i pridružena društva se obračunava nekom od tehnika konsolidacije, tako imamo potpunu i razmijernu konsolidaciju, te metodu udjela. Sljedeća tablica prikazuje koju metodu koristimo u kojem slučaju, te kojim standardom je to propisano.

¹⁸ Bubić J. (2011) Financijsko računovodstvo II - računovodstveni i porezni koncepti, 1. Izdanje, Split, Redak, str. 47.

Tablica 1 Klasifikacija ulaganja pri izradi konsolidiranih finacijskih izvještaja

Značajnost utjecaja na ulaganje	Kontrola (npr.>50%)	Zajednička kontrola (npr.50:50%)	Zajednički utjecaj (npr.20%<udio<50%)	Bez značajnog utjecaja (npr. Udio <20%)
Klasifikacija ulaganja	Ovisno društvo	Zajednički kontroliran subjekt	Pridruženo društvo	Ulaganje
Računovodstvena metoda	Potpuna konsolidacija	Proporcijonala konsolidacija metoda udjela (nije preporučena)	Metoda udjela	Trošak ili fer vrijednost
Nadležni MSFI	MRS 27	MRS31	MRS28	MRS39

Izvor: Pervan I. (2012) Računovodstvo poslovnih spajanja, 1. izdanje, Zagreb, RRIF plus d.o.o. str. 157

Postoje iznimke društava koje nisu obvezne provoditi konsolidirane finacijske izvještaje a prema međunarodnom računovodstvenom standardu 27 to je:

- „Matica u potpunom (100%) ili djelomičnom vlasništvu drugog subjekta ili njegovih drugih vlasnika, uključujući one koji inače nemaju prava glasanja i koji su obaviješteni o tome da matica neće prikazivati konsolidirane finacijske izvještaje i tome se ne protive;
- Matičnim dužničkim ili vlasničkim vrijednosnim papirima se ne trguje na organiziranom tržištu;
- Matica nije predala komisiji za vrijednostne papire svoje finacijske izvještaje u cilju izdavanja vrijednostinih papira na organiziranom tržištu;
- Krajnji ili bilo koji drugi posredni vlasnik matice sastavlja konsolidirane finacijske izvještaje raspoložive za javnu uporabu u skladu s MSFI.“¹⁹

Gore navedeni kriteriji određuju iznimke od objave konsolidiranih finacijskih izvještaja, predstavljajući društva međumatrice koje iznad sebe imaju vladajuće društvo.

Međumatica koja je u 100%-tnom vlasništvu nadmatrice nije dužna sastavljati konsolidirane finacijske izvještaje, no ukoliko nije u 100%-tnom vlasništvu onda postoji obveza informiranja manjinskih dioničara o odluci nesastavljanja konsolidiranih finacijskih

¹⁹ Pervan I. (2012) Računovodstvo poslovnih spajanja, 1. izdanje, Zagreb, RRIF plus d.o.o., str 157.

izvještaja. „Međutim, u situaciji kada manjinski dioničari zahtijevaju prezentiranje konsolidiranih izvještaja prema odredbama MSFI-ja 10 ostaje obveza prezentiranja financijskih izvještaja.“²⁰

Prilikom konsolidacije financijskih izvještaja matično društvo treba svojim financijskim izvještajima priključiti financijske izvještaje svih ovisnih društava. To čini na način da se zrajaju sve stavke imovine, obveza, glavnice, prihoda i rashoda s obvezom eliminiranja ulaganja matičnog društva u ovisno društvo i matičnog udijela u glavnici svih ovisnih društava. Nakon toga potrebno je utvrditi nekontrolirajući interes u dobiti ili gubitku.

Prilikom sastavljanja konsolidiranih financijskih izvještaja sva salda i transakcije koja se odvijaju unutar grupe se trebaju eliminirati, to se odnosi na na dobitke i gubitke ostvarene prilikom poslovanja, te zalihe i dugotrajna sredstva. Svi financijski izvještaji također moraju biti sastavljeni na isti datum te s istim računoodstvenim politikama. Ukoliko se računovodstvene politike razlikuju od onih koje su usvojene konsolidiranim financijskim izvještajima onda je društvo dužno unutar svojih individualnih izvještaja provesti usklađenja za sastavljanje konsolidiranih financijskih izvještaja.

Prema točki 41 međunarodnih računovodstvenih standarda u konsolidiranim financijskim izvještajima se objavljuje sljedeće:

- a) „priroda odnosa između matice i ovisnog društva u kojem matica ne posjeduje, posredno ili neposredno preko ovisnog društva, više od polovine glasačke moći,
- b) razloge zbog kojih posjedovanje, posredno ili neposredno preko ovisnog društva, više od polovine glasačke moći ili potencijalne subjekta u kojeg se investira ne omogućava kontrolu,
- c) kraj izvještajnog razdoblja financijskih izvještaja ovisnog društva kad se ona koriste u pripremi konsolidiranih financijskih izvještaja i na datum su ili za razdoblje različito od financijskih izvještaja matice, kao i razlog korištenja različitog datuma ili razdoblja i
- d) prirodu i razmjer značajnih ograničenja (npr. nastalih zbog ugovora o pozajmljivanju ili regulatornih zahtjeva) u mogućnosti ovisnog društva da prenosi sredstva matici u obliku dividendi isplaćenih u novcu ili za otplatu zajmova ili predujmova;

²⁰ Pivac M. (2018), Konsolidacija financijskih izvještaja grupe, Diplomski rad, Split: Ekonomski fakultet, str 42

- e) analizu s prikazom utjecaja svake promjene u vlasničkom udjelu matice u ovisnom društvu koja nije imala za posljedicu gubitak kontrole na vlasničku glavnici koja pripada vlasnicima matice i
- f) ako je izgubljena kontrola nad ovisnim društvom, matica je dužna objaviti dobit ili gubitak, ako postoji, u skladu s točkom 43.:
1. dio te dobiti odnosno tog gubitka povezan s priznavanjem zadržanog ulaganja u bivšem ovisnom društvu po fer vrijednosti na datum gubitka kontrole te
 2. stavku ili stavke u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti u kojem je ta dobit, odnosno taj gubitak priznat (ako u izvještaju o sveobuhvatnoj dobiti nisu odvojeno iskazane)²¹.

²¹ Međunarodni računovodstveni standardi, Narodne novine, 8/2010, članak.41

4. RAČUNOVODSTVO POSLOVNIH SPAJANJA

Poslovna spajanja proizlaze iz poslovnih kombinacija u kojima jedan poduzetnik kontrolira drugog poduzetnika. Računovodstveni obračun poslovnih spajanja se regulira s MSFI 3, dok se za manje i srednje poduzetnike mogu primjenjivati i HSFI 2.

„MSFI 3 definira da je stjecatelj onaj subjekt koji stječe kontrolu nad stečenikom, dok je stečenik poslovanje nad kojim stjecatelj stječe kontrolu kroz poslovno spajanje. Poslovno spajanje prema MSFI 3 označava transakciju ili drugi događaj kojim stjecatelj stječe kontrolu nad jednim ili više poslovanja. Pri svakom se poslovnom spajanju mora identificirati stjecatelj. Kao primjeri događaja koji rezultiraju poslovnim spajanjem mogu se navesti (MSFI 3, t. B5)

- prijenos novca, novčanih ekvivalenata;
- stvaranje obveza;
- izdavanje vlasničkih instrumenata;
- kombinacija prethodno navedenih naknada;
- transakcija bez naknade (npr. prijenos na temelju ugovora).²²

„MSFI 3 se primjenjuje samo za one transakcije koje zadovoljavaju definiciju poslovnog spajanja te se ne primjenjuju za:

- Zajedničke podhvate,
- Stjecanje imovine/grupe imovine koja ne predstavlja poslovanje i
- Spajanja subjekata pod zajedničkom kontrolom.²³

„Ako nije riječ o poslovanju, onda se transakcija obračunava kao stjecanje imovine. Važna razlika između poslovnog spajanja i stjecanja imovine je u tome što se pri stjecanju imovine ne može priznati nikakav goodwill. Definicija poslovanja dana je u dodatku B (B.7-B12) MSFI 3, gdje se ističe da se poslovanje sastoji od inputa i procesa, koji primjenom na inpute omogućuju stvaranje outputa. Prema MSFI 3, tri su ključna elementa u definiciji poslovanja: Inputi: svi ekonomski resursi koji uz primjenu procesa mogu stvoriti output. Kao primjeri inputa mogu se navesti: dugotrajna imovina, intelektualno vlasništvo, zaposlenici itd;

²² Pervan I. (2012) Računovodstvo poslovnih spajanja, 1. izdanje, Zagreb, RRIF plus d.o.o., str 32

²³ Pervan I. (2012) Računovodstvo poslovnih spajanja, 1. izdanje, Zagreb, RRIF plus d.o.o., str 31

Procesi: sustavi, konvencije, pravila koji kada se primjene na neki input mogu stvoriti output. Kao primjeri mogu se navesti: strateško planiranje, operativni procesi i procesi upravljanja resursima;

Output: rezultat inputa i procesa koji su primjenjeni na inpute, koji ima mogućnost stvaranja povrata kroz dividende, niže troškove ili druge ekonomske koristi za ulagače, druge vlasnike, članove ili sudionike.²⁴

Četri su osnovna koraka koja su propisana MSFI 3 za obračun poslovnog spajanja:

- identificiranje stjecatelja i definiranje datuma stjecanja;
- priznavanje i vrednovanje stečene utvrđive imovine, preuzetih obveza i nekontrolirajućih interesa;
- mjerenje naknade koja je sastavni dio poslovnog spajanja;
- priznavanje i vrednovanje goodwilla ili dobitka ostvarenog kupnjom po nižoj cijeni od tržišne.

Kod svakog poslovnog spajanja obvezni smo indentificirati stjeatelja kontrole nad subjektom/ima. Identifikacijom kontrole dajemo pravo upravljanja poslovnim i financijskim politikama.

U drugome koraku primjene metode obračuna poslovnog spajanja treba odrediti datum stjecanja, odnosno dan kad je stjecatelj stekao kontrolu nad stečenikom. Dan stjecanja je kad stjecatelj stekne kontrolu na stečenikom uobičajeno dan prijenosa naknade za stjecanje (isplate), kada se stječe imovinu i preuzima obveze stečenika zaključni datum. Stjecatelj je dužan nadatum stjecanja priznati odvojeno og goodwilla utvrdivu stečenu imovinu, utvrđive preuzete obveze i svaki ne kontrolirajući interes.

U trećem koraku imamo mjerenje troškova koji su su proizašli iz poslovnih spajanja, pa tako imamo naknade savjetnicima, računovođama, procijeniteljima, konzultantima i slično koje treba priznati u rashode.

U četvrtom koraku utvrđuje se vrijednost goodwilla ili dobiti iz povoljne kupnje. Koji ćemo razraditi kroz sljedeće poglavlje.

²⁴ Pervan I. (2012) Računovodstvo poslovnih spajanja, 1. izdanje, Zagreb, RRIF plus d.o.o., str 32

4.1. Goodwill

Goodwill je vrsta nematerijalne imovine koja predstavlja razliku između tržišne vrijednosti dionica i računovodstveno utvrđene neto imovine. Predstavlja iznos koji kupac mora platiti radi reputacije, marke, stručnosti menadžmenta i zaposlenih. To je prednost koja se temelji na ugledu i poslovnim vezama kao i vjerojatnoći da će postojeći klijenti nastaviti održavati poslovne odnose s poduzećem. Iz toga zaključujemo da goodwill može postojati samo kod poduzeća koja već posluju, te da novoosnovana poduzeća nemogu imati goodwill.

Postoje razne teorije kad je goodwill u pitanju a iznjeta ćemo sljedeću: „Goodwill je priznat kao računovodstvena kategorija i uglavnom se u bilancama ne prevodi na nacionalne jezike. Kada je stjecatelj voljan platiti veći iznos od fer vrijednosti imovine i obveza poduzeća koju stječe, znači da je voljan platiti i onu nemjerljivu vrijednost poduzeća kao što su reputacija poduzeća, kvalitetan menadžment i „dobarglas“.“²⁵

„Goodwill u kompaniji postoji zbog djelovanja određenog broja ekonomskih čimbenika koji se mogu usustaviti na različite načine“²⁶ te ih u nastavku navodimo:

- Superioran menadžment;
- Izvršni menadžeri prodaje i organizacije;
- Slabosti menadžmenta konkurencije;
- Učinkovito oglašavanje;
- Tajni proizvodni postupak;
- Dobri radni odnosi;
- Izvršna kreditna pozicija;
- Izvršni programi obučavanja radnika;
- Dobri odnosi s javnošću zbog humanitarnog rada;
- Nepovoljni razvoji poslovanja konkurencije;
- Korisna udruženja s drugim kompanijama;
- Strateška lokacija;
- Otkrivanje talenta i resursa.

²⁵Mijatović E.(2012), Računovodstveno evidentiranje restrukturiranja poduzeća tehnikama spajanja i preuzimanja poduzeća: Računovodstveni tretman goodwilla,Učenje za poduzetništvo,2(2), str. 152

²⁶Pervan I. (2012) Računovodstvo poslovnih spajanja, 1. izdanje, Zagreb, RRIF plus d.o.o., str 86

Čimbenici goodwilla se mogu podijeliti na unutarnje – kontrolirane i vanjske – nekontrolirane. Prilikom ulaganja u unutarnje tj. kontrolirane čimbenike kao što su organizacija i kadrovi menadžment može povećati tekuće i buduće vrijednosti kompanije. Nekomolirani čimbenici se odnose na zakonske regulative i na njih se izravno ne može utijecati.

Goodwill se izražava u novčanoj vrijednosti i utječe na visinu naknade koja se plaća za prijenos dijela ili svih udjela. Ako je goodwill uključen u cijenu poduzeća, novi nositelj poduzeća može koristiti tvrtku poduzeća i ograničiti ranijeg nositelja poduzeća, odnosno članove u obraćanju ranijim klijentima i uporabi tvrtke.

Temeljne karakteristike goodwilla su da ga je nemoguće kupiti bez kompanije, dok kod malih kompanija koje se bave intelektualnim uslugama znanja i vještine su usko povezane za vlasnika te ga je teško prenjeti na novog vlasnika. Goodwill se najčešće izražava samo prilikom prodaje ili kupnje kompanije zbog njegove nestabilnosti jer ga u protivnom nije opravdano mijeriti.

Mjerilo postojanja goodwill-a je očekivana iznadprosječna profitabilnost kupljenog poslovnog subjekta jer svako mjerenje goodwill-a ovisi o pretpostavkama i procijenama.

Goodwill može biti pozitivan i negativan. Pozitivan goodwill predstavlja negativnu razliku između fer vrijednosti knjigovodstvene neto imovine i cijene kupljenog udijela, dok negativan goodwill predstavlja dobit od povoljne kupnje. Dolazimo do zaključka da tu imamo veću knjigovodstvenu fer vrijednost neto imovine od ulaganja u udio poduzeća.

Tablica 2 Prikaz razlike između pozitivnog i negativnog goodwilla

	Pozitivan goodwill	Negativan goodwill
Fer vrijednost neto imovine	700.000,00kn	1.000.000,00kn
Prodajna cijena	- 1.000.000,00kn	-700.000,00kn
Goodwill	-300.000,00kn	300.000,00kn
Mjesto priznavanja unutar društva matice	Priznavanje u nematerijalnu imovinu	Priznavanje u prihode

Izvor: obrada autora

4.2. Konsolidacija financijskih izvještaja na dan spajanja

Kod konsolidacije na dan spajanja vladajuće društvo treba u svojoj bilanci u okviru razreda 0 eliminirati ulaganje u ovisno društvo. Kod konsolidacije na dan spajanja konsolidira se samo bilanca. Unutar konsolidacijskoj tablici se u vladajućem društvu se potražnim knjiženjem unutar aktive eliminira ulaganje u ovisno društvo, dok de u ovisnom društvu vlasnički udio eliminira dugovnim knjiženjem unutar pasive.

4.2.1. Primjer konsolidacije na dan spajanja bez iskazivanja goodwilla

U ovom primjeru se razrađuje postupak konsolidacije kupnjom svih redovnih dionica s pravom glasa, te matično društvo dobiva potpunu kontrolu nad ovisnim društvom .

Prvotno ćemo prikazati bilance matičnog i ovisnog društva u sljedećoj tablici.

Tablica 3 Prikaz bilanci prije poslovnog spajanja

Pozicija bilance	Matično društvo	Ovisno društvo
Trgovačko ime	7000	0
Zemljište	143000	25000
Nekretnine neto	620000	45300
Strojevi neto	480000	63000
Zalihe	84000	12000
Potraživanja od kupaca	37500	4000
Novac	97000	2000
Ukupna aktiva	1468500	151300
Redovne dionice	413000	7000
Pričuve	323000	13000
Zadržana dobit	260000	42000
Dugoročne obveze	246500	55000
Kratkoročne obveze	226000	34300
Ukupna pasiva	1468500	151300

Izvor: Izračun autorice prema tablici iz Pervan I. (2012) Računovodstvo poslovnih spajanja

Prilikom preuzimanja ovisnog društva bilo je potrebno izdvojiti 68000 kn za dionice društva te 20000kn za opće troškove preuzimanja koji su knjiženi na troškove te smanjuju zadržanu dobit. Primjer knjiženja se iskazuje sljedećom tablicom.

Tablica 4 Knjiženje ulaganja u ovisno društvo i vezanih troškova

Redni broj	Opis knjiženja	Konto	Iznos	
			Duguje	Potražuje
1	Ulaganje u ovisno društvo Žiro račun	0601	68000	
		1000		68000
2	Opći troškovi preuzimanja Žiro račun	4xxx	20000	
		1000		20000

Izvor: Izračun autorice prema tablici iz Pervan I. (2012) Računovodstvo poslovnih spajanja

Procijenom imovine ovisnog društva u ovom slučaju došlo je utvrđene su sljedeće promijene u fer vrijednosti:

- trgovačko ime je procijenjeno na 4500 kn, te se taj iznos dodaje
- nekretnine su procijenjene na 51300 kn, te se vrijednost povećava za 6000 kn
- strojevi su procijenjeni na 6200 kn, te se njihova vrtjrdnost smanjuje za 1000 kn
- zalihe su procijenjene na 9500 kn, te se njihova vrijednost smanjuje za 2500 kn
- potraživanja od kupaca su smanjena za 1000 kn zbog nemogućnosti naplate

Tablica 5 Prepoznavanje i vrednovanje imovine i obveza ovisnog društva

Pozicija bilance	Ovisno društvo	Ovisno društvo	Ovisno društvo
	Knjigovodstvena vrijednost	Fer vrjednost	Razlika
Trgovačko ime	0	4500	4500
Zemljište	25000	25000	
Nekretnine - neto	45300	51300	6000
Strojevi - neto	63000	62000	-1000
Zalihe	12000	9500	-2500
Potraživanje od kupaca	4000	3000	-1000
Novac	2000	2000	0
Ukupna aktiva	151300	157300	6000
Dugoročne obveze	55000	55000	
Kratkoročne obveze	34300	34300	
Ukupne obveze	89300	89300	0
Knjig. Vrijednost neto imovine	62000	x	x
Fer vrijednost stečene neto imovine	x	68000	x

Izvor: Izračun autorice prema tablici iz Pervan I. (2012) Računovodstvo poslovnih spajanja

Nakon što odredimo fer vrijednost ovisnog društva potrebno je izračunati goodwill, a on predstavlja razliku između ukupne fer vrijednosti koja je plaćena za ovisno društvo i ukupne fer vrijednosti neto imovine društva. Izračun je prikazan sljedećom tablicom.

Tablica 6 Izračun goodwila

Redni broj	Stavka	
1	Fer vrijednost stečene imovine	157300
2	Fer vrijednost preuzetih obveza	89300
3	Fer vrijednost neto imovine (1-2)	68000
4	Isplaćena naknada bivšim vlasnicima	68000
5	Fer vrijednost perthodno držanog ulaganja	
6	Fer vrijednost NKI	
7	Ukupna fer vrijednost (4+5+6)	68000
8	Goodwill (7-3)	0

Izvor: Izračun autorice prema tablici iz Pervan I. (2012) Računovodstvo poslovnih spajanja

U ovom slučaju nemamo prikazan goodwill, te nam ostaje samo eliminacija ulaganja u ovisno društvo. Unutar matičnog društva se zbraja imovina i obveze u knjigovodstvenoj vrijednosti dok se kod ovisnog društva zbrajaju iste po fer vrijednostima.

Tablica 7 Konsolidirana bilanca grupe Matično društvo

Pozicija bilance	Matično društvo	Ovisno društvo	Eliminacija		Konsolidirani financijski izvještaj
	Knjig. Vrijed.	Knjig. Vrijed.	Dugovno	Potražno	
Trgovačko ime	7000	0	4500		11500
Zemljište	143000	25000			168000
Nekretnine neto	620000	45300	6000		671300
Strojevi neto	480000	63000	-1000		542000
Ulaganje u ovisno društvo	68000	0		68000	0
Zalihe	84000	12000	-2500		93500
Potraživanja od kupaca	37500	4000	-1000		40500
Novac	9000	2000	0		11000
Ukupna aktiva	1448500	151300			1537800
Redovne dionice	413000	7000	7000		413000
Pričuve	323000	13000	13000		323000
Nekontrolirajući interes	0	0			0
Zadržana dobit	240000	42000	42000		240000
Dugoročne obveze	246500	55000			301500
Kratkoročne obveze	226000	34300			260300
Ukupna pasiva	1448500	151300	68000	68000	1537800

Izvor: Izračun autorice prema tablici iz Pervan I. (2012) Računovodstvo poslovnih spajanja

4.2.2. Primjer konsolidacije na dan spajanja sa pozitivnim goodwill-om

Na dan spajanja matično društvo je dalo 80.000 kn za dionice ovisnog društva te je s time dobilo potpunu kontrolu. Početne bilance oba društva su prikazane sljedećom tablicom.

Tablica 8 Početna bilanca matičnog i ovisnog društva

Pozicija bilance	Matično društvo	Ovisno društvo
Trgovačko ime	7000	0
Zemljište	132000	29000
Nekretnine neto	640000	56000
Strojevi neto	530000	62000
Zalihe	97000	15000
Potraživanja od kupaca	46000	15000
Novac	143000	8000
Ukupna aktiva	1595000	185000
Redovne dionice	425000	30700
Pričuve	421500	13000
Zadržana dobit	276000	32000
Dugoročne obveze	246500	65000
Kratkoročne obveze	226000	44300
Ukupna pasiva	1595000	185000

Izvor: Izračun autorice prema tablici iz Pervan I. (2012) Računovodstvo poslovnih spajanja

Osim odljeva za kupnju dionica ovisnog društva, matično društvo je izdvojilo 15000kn za opće troškove prilikom preuzimanja. Prema tome potrebno je provesti knjiženja prikazana sljedećom tablicom.

Tablica 9 Prikaz knjiženja prilikom kupnje ovisnog društva u matičnom društvu.

Opis knjiženja	Konto	Iznos	
		Duguje	Potražuje
Ulaganje u ovisno društvo Žiro račun	0601	80000	
	1000		80000
Opći troškovi preuzimanja Žiro račun	4xxx	15000	
	1000		15000

Izvor: Izračun autorice prema tablici iz Pervan I. (2012) Računovodstvo poslovnih spajanja

Prilikom utvrđivanja fer vrijednosti ovisnog društva utvrđene su sljedeće promijene u odnosu na knjigovodstvenu vrijednost:

- trgovačko ime je procijenjeno na 4.500 kn, te se taj iznos dodaje
- nekretnine su procijenjene na 52.000 kn, te se vrijednost smanjuje za 4.000 kn
- vrijednost strojeva je procijenjena na 61.000 kn, te se smanjuje za 1.000 kn
- zalihe su procijenjene na 12.500 kn, te se smanjuju za 2.500 kn
- potraživanja od kupaca su smanjena za 1.000 kn zbog nemogućnosti naplate

Tablica 10 Utvrđivanje fer vrijednosti ovisnog društva

Pozicija bilance	Ovisno društvo	Ovisno društvo	Ovisno društvo
	Knjigovodstvena vrijednost	Fer vrijednost	Razlika
Trgovačko ime	0	4500	4500
Zemljište	29000	29000	0
Nekretnine - neto	56000	52000	-4000
Strojevi - neto	62000	61000	-1000
Zalihe	15000	12500	-2500
Potraživanje od kupaca	15000	14000	-1000
Novac	8000	8000	0
Ukupna aktiva	185000	181000	-4000
Dugoročne obveze	65000	65000	
Kratkoročne obveze	44300	44300	
Ukupne obveze	109300	109300	0
Knjig. Vrijednost neto imovine	75700	x	x
Fer vrijednost stečene neto imovine	x	71700	x

Izvor: Izračun autorice prema tablici iz Pervan I. (2012) Računovodstvo poslovnih spajanja

Nakon što je procijenjena fer vrijednost imovine, potrebno je obračunati pripadajući goodwill koji je u ovom slučaju pozitivan, a obračun nam prikazuje sljedeća tablica.

Tablica 11 Prikaz izračuna pozitivnog goodwilla

Redni broj	Stavka	
1	Fer vrijednost stečene imovine	181000
2	Fer vrijednost preuzetih obveza	109300
3	Fer vrijednost neto imovine (1-2)	71700
4	Isplaćena naknada bivšim vlasnicima	80000
5	Fer vrijednost perthodno držanog ulaganja	
6	Fer vrijednost NKI	
7	Ukupna fer vrijednost (4+5+6)	80000
8	Goodwill (7-3)	8300

Izvor: Izračun autorice prema tablici iz Pervan I. (2012) Računovodstvo poslovnih spajanja

„Tijekom provođenja postupka konsolidacije moraju se zbrojiti iste stavke imovine, obveza, glavnice, prihoda, rashoda i financijskog rezultata matice i svih ovisnih društava. Nakon toga slijedi korak u kojem se eliminiraju ulaganja u ovisna društva s udjelom u njegovoj glavnici poštujući pritom zahtjeve koje daje MSFI 3.“²⁷ Dobiveni pozitivni goodwill je potrebno iskazati kroz konsolidirane izvještaje dugovno na sljedeći način zajedno sa eliminacijom unutargrupnih aktivnosti.

Tablica 12 Izračun konsolidirane bilance financijskih izvještaja uz pozitivan goodwill

Pozicija bilance	Matično društvo	Ovisno društvo	Eliminacija		Konsolidirani financijski izvještaj
	Knjig. Vrijed.	Knjig. Vrijed.	Dugovno	Potražno	
Goodwill	0	0	8300		8300
Trgovačko ime	7000	0	4500		11500
Zemljište	132000	29000			161000
Nekretnine neto	640000	56000	-4000		692000
Strojevi neto	530000	62000	-1000		591000
Ulaganje u ovisno društvo	80000	0		80000	0
Zalihe	97000	15000	-2500		109500
Potraživanja od kupaca	46000	15000	-1000		60000
Novac	48000	8000	0		56000
Ukupna aktiva	1580000	185000			1689300
Redovne dionice	425000	30700	30700		425000
Pričuve	421500	13000	13000		421500
Nekontrolirajući interes	0	0			0
Zadržana dobit	261000	32000	32000		261000
Dugoročne obveze	246500	65000			311500
Kratkoročne obveze	226000	44300			270300
Ukupna pasiva	1580000	185000	80000	80000	1689300

Izvor: Izračun autorice prema tablici iz Pervan I. (2012) Računovodstvo poslovnih spajanja

²⁷ Pivac M. (2018), Konsolidacija financijskih izvještaja grupe, Diplomski rad, Split: Ekonomski fakultet, str 39

4.2.3. Primjer konsolidacije na dan spajanja sa negativnim goodwill-om

Kroz ovo poglavlje prikazati ćemo primjer konsolidacije kada imamo negativan goodwill. Matično društvu ovom slučaju izdvaja 90000 kn za kupnju 100%-tonog udijela ovisnog društva. Početne bilance prikazane su sljedećom tablicom.

Tablica 13 Početne bilance matičnog i ovisnog društva

Pozicija bilance	Matično društvo	Ovisno društvo
Trgovačko ime	7000	2000
Zemljište	156000	30000
Nekretnine neto	570000	126000
Strojevi neto	441000	58000
Zalihe	77000	23000
Potraživanja od kupaca	46000	21000
Novac	130000	15000
Ukupna aktiva	1427000	275000
Redovne dionice	320000	18000
Pričuve	246000	47000
Zadržana dobit	347000	73000
Dugoročne obveze	246500	71000
Kratkoročne obveze	267500	66000
Ukupna pasiva	1427000	275000

Izvor: Izračun autorice prema tablici iz Pervan I. (2012) Računovodstvo poslovnih spajanja

Osim ulagaja u ovisno društvo u iznosu od 90.000,00 kn, matično društvo je moralo izdvojiti i 10.000,00kn za opće troškove prilikom preuzimanja. Knjiženja je potrebno iskazati kroz matično društvo na način prikazan u sljedećoj tablici.

Tablica 14 Prikaz knjiženja kupnje ovisnog društva u matičnom društvu

Redni broj	Opis knjiženja	Konto	Iznos	
			Duguje	Potražuje
1	Ulaganje u ovisno društvo Žiro račun	0601	90000	
		1000		90000
2	Opći troškovi preuzimanja Žiro račun	4xxx	10000	
		1000		10000

Izvor: Izračun autorice prema tablici iz Pervan I. (2012) Računovodstvo poslovnih spajanja

Za svako daljnje postupanje potrebno je utvrditi fer vrijednost. Prilikom utvrđivanja iste uočene su razlike od knjigovodstevne vrijednosti na sljedećim stavkama:

- trgovačko ime je procijenjeno na 7.000 kn, te se vrijednost povećava za 5.000 kn
- nekretnine su procijenjene na 107.000 kn, te se vrijednost smanjuje za 19.000 kn
- strojevi su procijenjeni na 48.000 kn, te se vrijednost smanjuje za 10.000 kn

Tablica 15 Utvrđivanje fer vrijednosti ovisnog društva

Pozicija bilance	Ovisno društvo	Ovisno društvo	Ovisno društvo
	Knjigovodstvena vrijednost	Fer vrijednost	Razlika
Trgovačko ime	2000	7000	5000
Zemljište	30000	30000	
Nekretnine - neto	126000	107000	-19000
Strojevi - neto	58000	48000	-10000
Zalihe	23000	23000	
Potraživanje od kupaca	21000	21000	
Novac	15000	15000	0
Ukupna aktiva	275000	251000	-24000
Dugoročne obveze	71000	71000	
Kratkoročne obveze	66000	66000	
Ukupne obveze	137000	137000	0
Knjig. Vrijednost neto imovine	138000	x	x
Fer vrijednost stečene neto imovine	x	114000	x

Izvor: Izračun autorice prema tablici iz Pervan I. (2012) Računovodstvo poslovnih spajanja

Nakon što smo utvrdili fer vrijednost ovisnog društva, sljedi korak kada morao obračunati goodwill. U ovom slučaju imamo da je fer vrijednost ovisnog društva veća od prodajne cijene, te tako dobivamo negativan goodwill. Izračun istoga je prikazan sljedećom tablicom.

Tablica 16 Prikaz izračuna negativnog goodwill-a

Redni broj	Stavka	
1	Fer vrijednost stečene imovine	251000
2	Fer vrijednost preuzetih obveza	137000
3	Fer vrijednost neto imovine (1-2)	114000
4	Isplaćena naknada bivšim vlasnicima	90000
5	Fer vrijednost perthodno držanog ulaganja	
6	Fer vrijednost NKI	
7	Ukupna fer vrijednost (4+5+6)	90000
8	Goodwill (7-3)	-24000

Izvor: Izračun autorice prema tablici iz Pervan I. (2012) Računovodstvo poslovnih spajanja

Kada obračunamo goodwill spremni smo za sastavljanje konsolidiranih financijskih izvještaja. S obzirom da je u ovom slučaju iskazan negativan goodwill kroz konsolidirani financijski izvještaj potrebno ga je iskazati potražno kroz zadržanu dobit da bi je povećali. Istodobno je potrebno eliminirati sve unutargrupne ulaganja i transfere. Obračun je prikazan kroz stupac eliminacije u sljedećoj tablici.

Tablica 17 Konsolidirani financijski izvještaj uz negativan goodwill

Pozicija bilance	Matično društvo	Ovisno društvo	Eliminacija		Konsolidirani financijski izvještaj
	Knjig. Vrijed.	Knjig. Vrijed.	Dugovno	Potražno	
Goodwill	0	0			
Trgovačko ime	7000	2000	5000		14000
Zemljište	156000	30000			186000
Nekretnine neto	570000	126000	-19000		677000
Strojevi neto	441000	58000	-10000		489000
Ulaganje u ovisno društvo	90000	0		90000	0
Zalihe	77000	23000			100000
Potraživanja od kupaca	46000	21000			67000
Novac	30000	15000	0		45000
Ukupna aktiva	1417000	275000			1578000
Redovne dionice	320000	18000	18000		320000
Pričuve	246000	47000	47000		246000
Nekontrolirajući interes	0	0			0
Zadržana dobit	337000	73000	73000	24000	361000
Dugoročne obveze	246500	71000			317500
Kratkoročne obveze	267500	66000			333500
Ukupna pasiva	1417000	275000	114000	114000	1578000

Izvor: Izračun autorice prema tablici iz Pervan I. (2012) Računovodstvo poslovnih spajanja

Iz prethodnih primjera su vidljive razlike prilikom obračuna na temelju goodwill-a. U prvom primjeru nemamo goodwill pa se on ni ne iskazuje unutar konsolidiranih financijskih izvještaja. U drugom primjeru imamo pozitivan goodwill, te ga iskazujemo dugovno unutar aktive, dok u trećem primjeru imamo negativan goodwill i njega iskazujemo potražno kroz zadržanu dobit.

5. ZAKLJUČAK

Poslovna spajanja su bitan element za današnju ekonomiju. Povećavanje broja poslovnih spajanja prethodilo je razvoju zakona i standarda vezano za ista. Prilikom spajanja bitno je držati se propisanih postupaka, te izabrati najbolju opciju koja će donjeti najpogodniji poslovni rezultat. Da bi se postigao najbolji poslovni rezultat ključno je provesti adekvatne analize prije samog donošenja odluke. Suvremena poslovna spajanja dio su strateških odluka za širenje novih tržišta te smanjenje troškova u poslovanju.

Međunarodni standardi financijskog izvještavanja su ključan element prilikom spajanja društava jer propisuju standarde koji se moraju provoditi prilikom spajanja društava, te izrade konsolidiranih financijskih izvještaja. Također propisuju načine vrednovanja ovisnih društava.

Računovodstvo poslovnih spajanja je opširna tematika te kroz ovaj rad nije mogla biti kompletno obrađena. Kroz praktični dio su obrađena tri primjera poslovnih spajanja. Obraden je primjer poslovnos spajanja kada nemamo goodwill, kada imamo pozitivan goodwill i kada imamo negativan goodwill. Iz ova tri primjera je jasno vidljivo da samo jedna različita stavka unutar obračuna čini ključnu razliku prilikom sastavljanja konsolidiranih financijskih izvještaja.

LITERATURA:

1. Pervan I. (2012): Računovodstvo poslovnih spajanja, 1. izdanje, Zagreb, RRIF plus d.o.o.;
2. Bubić J. (2011): Financijsko računovodstvo II - računovodstveni i porezni koncepti, 1. Izdanje, Split, Redak;
3. Pivac M. (2018), Konsolidacija financijskih izvještaja grupe, Diplomski rad, Split: Ekonomski fakultet;
4. Mijatović E (2012), Računovodstveno evidentiranje restrukturiranja poduzeća tehnikama spajanja i preuzimanja poduzeća: Računovodstveni tretman goodwilla, Učenje za poduzetništvo, 2(2), str. 147-156;
5. Bubić J. (2011): Financijsko računovodstvo II - računovodstveni i porezni koncepti, 1. Izdanje, Split, Redak;
6. Hrvatski standardi financijskog izvještavanja, Narodne novine 30/2008, 4/09, 58/11, 140/11
7. Međunarodni standardi financijskog izvještavanja, Narodne novine 58/2011 i Narodne Novine 136/2009.
8. <https://repozitorij.efst.unist.hr/islandora/object/efst%3A1530/datastream/PDF/view>
(28.08.2019)
9. https://hr.wikipedia.org/wiki/Hrvatski_standardi_financijskog_izvje%C5%A1tavanja
(29.08.2019)

POPIS TABLICA:

Tablica 1. Klasifikacija ulaganja pri izradi konsolidiranih finacijskih izvještaja.....	19
Tablica 2 Prikaz razlike između pozitivnog i negativnog goowilla.....	25
Tablica 3 Prikaz bilanci prije poslovnog spajanja	26
Tablica 4 Knjiženje ulaganja u ovisno društvo i vezanih troškova	27
Tablica 5 Prepoznavanje i vrednovanje imovine i obveza ovisnog društva	27
Tablica 6 Izračun goodwilla.....	28
Tablica 7 Konsolidirana bilanca grupe Matično društvo	28
Tablica 8 Početna bilanca matičnog i ovisnog društva	29
Tablica 9 Prikaz knjiženja prilikom kupnje ovisnog društva u matičnom društvu.	29
Tablica 10 Utvrđivanje fer vrijednosti ovisnog društva	30
Tablica 11 Prikaz izračuna pozitivnog goodwilla.....	30
Tablica 12 Izračun konsolidirane bilance finacijskih izvještaja uz pozitivan goodwill	31
Tablica 13 Početne bilance matičnog i ovisnog društva	32
Tablica 14 Prikaz knjiženja kupnje ovisnog društva u matičnom društvu	32
Tablica 15 Utvrđivanje fer vrijednosti ovisnog društva	33
Tablica 16 Prikaz izračuna negativnog goodwill-a.....	33
Tablica 17 Konsolidirani finacijski izvještaj uz negativan goodwill.....	34

POPIS SLIKA:

Slika 1 Grafički prikaz pripajanja	4
Slika 2 Grafički prikaz spajanja.....	5
Slika 3 Grafički prikaz povezivanja.....	6
Slika 4 Prikaz strategija poslovnih spajanja	8